

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR

na období 2002 – 2007

březen 2002

Obsah

1. Úvod
2. Analýza současného stavu cestovního ruchu v ČR
3. Koncepce státní politiky cestovního ruchu ČR na období 2002 - 2007
 - 3.1. Cíle státní politiky
 - 3.2. Opatření k realizaci cílů státní politiky
 - 3.3. Integrace ekologických aspektů při realizaci koncepce
 - 3.3.1 Zohlednění cílů ochrany životního prostředí při realizaci koncepce
 - 3.3.2 Strategické cíle ochrany životního prostředí pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu
 - 3.3.3 Implementace cílů ochrany životního prostředí při realizaci koncepce
 - 3.3.4 Sledování plnění cílů ochrany životního prostředí při realizaci Koncepce
4. Přílohy :
 1. – Opatření k realizaci Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR, schválené usn. vlády č. 717 z 14. 7. 1999
 2. – Vybrané statistické údaje o cestovním ruchu v ČR
 3. – Priority a opatření vycházející ze Sektorového operačního programu cestovního ruchu
 4. – Doplnující informace k opatřením k realizaci cílů státní politiky
 5. – Dokumentace vlivů na životní prostředí Koncepce SP ČR

1. Úvod

Návrh Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2002 – 2007 (dále jen Koncepce) je předkládán v souladu s usnesením vlády č. 10 ze dne 3. 1. 2001 k návrhu Metodiky střednědobých koncepcí, dále pak v souladu s usnesením vlády č. 713 z 14. 7. 1999 ke Strategii regionálního rozvoje a v neposlední řadě v souvislosti s nutností aktualizovat Koncept státní politiky cestovního ruchu v ČR, kterou vzala vláda ČR na vědomí dne 14. července 1999 usnesením č. 717. Zmíněná Koncepce z roku 1999 mimo jiné obsahovala 13 opatření, která již byla v období 1999 – 2001 realizována, resp. jejichž realizace v současné době pokračuje a jsou proto rovněž zahrnuta do předkládané aktualizované Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR. V příloze č. 1 materiálu je uveden přehled opatření Koncepce z roku 1999 a stav plnění opatření.

Předkládaná aktualizovaná Koncepce je zpracovaná pro období 2002 – 2007, tj. šestileté období a je koncipována v souladu s Národním rozvojovým plánem ČR, zejména s jeho sektorovou částí Cestovní ruch a lázeňství, dále rozpracovanou v Sektorovém operačním programu Cestovní ruch a lázeňství.

Pro tuto koncepci bylo zpracováno hodnocení vlivů na životní prostředí, jehož hlavní zásady jsou shrnuty v příloze č. 6.

Navrhovaná Koncepce rovněž vychází z úkolů Strategie regionálního rozvoje a daných usnesení. Navrhovanými cíli a opatřeními respektuje regionální aspekt a význam cestovního ruchu. Cíle a opatření Koncepce jsou stanoveny s ohledem na skutečnost, že cestovní ruch je významným faktorem rozvoje regionů včetně těch, které jsou hospodářsky a sociálně problémové. Z hlediska rozvoje v těchto problémových regionech je jejich předností převažující existence přírodního, kulturně historického a částečně lidského potenciálu využitelného pro cestovní ruch.

Cestovní ruch představuje významné národohospodářské odvětví, které má průřezový charakter a na jeho realizaci se podílí celá řada dalších odvětví – doprava, stavebnictví, kultura apod. Je to odvětví sektoru služeb, které v ekonomikách vyspělých států představuje již nadpoloviční až dvoutřetinový podíl. I v rámci služeb, které jako celek vykazují vysokou dynamiku, patří cestovní ruch k těm rychle rostoucím.

Podle odhadů Světové organizace cestovního ruchu (WTO) bude tvořit meziroční přírůstek cestovního ruchu ve světovém měřítku 2,5 až 2,8%. V roce 1999 se ve světě cestovní ruch podílel na tvorbě HDP téměř 13%, ve státech EU pak 14%. Tvořil více jak 8% hodnoty vývozu zboží a téměř 35% inkasa obchodních služeb. Růst příjmů dosáhl meziročně 7,5%. V této době vytváří cestovní ruch celosvětově 11% pracovních míst (ve vyspělých ekonomikách pak až 15%). Objemem tržeb se cestovní ruch řadí na první místo mezi hospodářskými odvětvími před obchodem s ropou a automobilový průmysl.

V 83% zemí světa se řadí odvětví cestovního ruchu mezi pět s největším podílem na vývozu zboží a pro 38% zemí světa pak představuje odvětví cestovního ruchu největší zdroj devizových příjmů.

Světová organizace cestovního ruchu (WTO) ve svém analytickém materiálu Tourism 2020 Vision předpovídá významné změny podílů jednotlivých světových destinací. Východní Asie a oblast Tichomoří nahradí v roce 2020 Ameriku na druhé příčce s podílem 25% na trhu (ze 14% v roce 1995!). Evropa si přitom zachová vedoucí pozici z hlediska destinace, avšak její podíl na trhu klesne z 60% v roce 1995 na 47% v roce 2020.

Pokud jde o žebříček deseti zemí s největším počtem návštěvníků, změna na první příčce se očekává díky Číně. Hong Kong (Čína) má dosáhnout páté příčky a Ruská federace má pak zaujmout devátou pozici. Další velká změna se očekává v délkách cest turistů, tak např. podíl turistů, kteří cestují na velkou vzdálenost vzroste na 5,4%, zatímco přírůstek podílu turistů uvnitř regionu klesne pouze na 3,8% ročně.

Významným trendem bude rovněž nárůst četnosti dovolených, především krátkých dovolených po Evropě, Severní Americe a především Asii.

Celkově má Evropa (podle výše uvedené studie) zůstat největší oblastí s polovičním podílem na celosvětovém počtu turistů; následovat ji mají východní Asie a Tichomoří. Podíl jednotlivých evropských zemí má přitom zůstat zachován.

Cestovní ruch je rovněž odvětvím efektivního zapojení do mezinárodní směny bez potřeby úvěrování a krytí pojistných rizik. Do roku 2020 předpokládá Světová organizace cestovního ruchu roční tempo růstu počtu cest do zahraničí 4,3% a výdajů na ně 6,7%, což je více jak předpokládaný 3% maximální růst světového hospodářství.

Z výše uvedené rámcové charakteristiky významu cestovního ruchu pro národní ekonomiku vyplývá rovněž nutnost podpory odvětví cestovního ruchu ze strany státu, a to jak přímými, tak nepřímými formami. Tato koncepce je soustředěna na problematiku v kompetenci Ministerstva pro místní rozvoj ČR a případná spolupráce s dalšími subjekty bude podchycena zejména v rámci navržených opatření.

Pro další rozvoj cestovního ruchu v ČR je relevantní aktualizovaná Státní politika životního prostředí z roku 2001, která obsahuje ve své kapitole 6.9 rámcové environmentální požadavky na politiku rozvoje cestovního ruchu. Tyto rámcové cíle je nutno dále upřesňovat ve smyslu rozhodnutí¹, 7. zasedání Valného shromáždění OSN a Komise OSN pro udržitelný rozvoj (New York, 19.-30. dubna 1999), které doporučuje vládám členských zemí OSN, aby zpracovaly koncepce, strategie a plány pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu. Rozhodnutí požaduje, aby tyto koncepční materiály byly zpracovány za účasti všech klíčových aktérů v oblasti CR a vycházely z Agendy 21 přijaté členskými státy OSN v r.1992.

Pro plánování udržitelného rozvoje cestovního ruchu v ČR lze dále použít doporučení WTO a WTTC „Agenda 21 pro cestovní ruch a turistický průmysl“², která

¹ Rozhodnutí č. 7/3. „Tourism and sustainable development“, E/CN.17/1999

² WTO, WTTC and Earth Council: "Agenda 21 for the Travel and Tourism Industry" (1996)

popisují dílčí úkoly a postupy pro aplikaci Agendy 21 v sektoru cestovního ruchu a navazující materiály WTO, které se touto problematikou zabývají.³

³ např. následující publikace WTO „Sustainable Development of Tourism: A Compilation of Good Practices” (2000), "Sustainable Development of Tourism: An Annotated Bibliography" (2000), "Guide for Local Authorities on Developing Sustainable Tourism" (1999), "Global Code of Ethics for Tourism" (1999) aj.

2. Analýza současného stavu cestovního ruchu v ČR

Vývoj cestovního ruchu v ČR v období 1990 – 2000 lze charakterizovat zejména těmito ukazateli:

- počet zahraničních návštěvníků České republiky se zhruba ztrojnásobil a v roce 2000 činil cca 104,25 mil. osob; z tohoto počtu přijelo silničními dopravními prostředky cca 98,32 mil. osob, po železnici cca 4,01 mil. osob a cca 1,9 mil. osob letecky,
- počet zahraničních turistů v registrovaných ubytovacích zařízeních se postupně zvyšoval a v roce 2000 činil cca 5,61 mil. osob,
- z hlediska cíle cesty přijelo v roce 2000 49% turistů na dovolenou, 19% služebně, 15% na návštěvu příbuzných, 14% na aktivní dovolenou a 11% za nákupy,
- průměrné náklady zahraničních turistů na pobyt v ČR činily v r. 2000 USD 83,6 na osobu a den. Z toho USD 50,7 utratili turisté v ČR, což bylo více o 6,7 USD než v roce 1999,
- průměrná délka pobytu, kterou zahraniční turista stráví v ČR se prodloužila o 0,8 dne a v roce 2000 dosáhla 4,5 dne,
- nejvyšší nárůst zahraniční návštěvnosti (ukazatel "zahraniční návštěvníci v ČR" a "zahraniční turisté v ČR") byl zaznamenán počátkem 90. let, postupně dochází ke stabilizovanému trendu,
- z hlediska země původu tvoří největší podíl zahraničních turistů ubytovaných v registrovaných ubytovacích zařízeních Němci (v r. 2000 celkem 1 493 tis. osob), dále pak Poláci – 296 tis., Nizozemci – 266 tis., Britové 247 tis., tis. Italové – 235 tis. a Američané – 224tis.,
- počátkem 90. let se zahraniční návštěvnost soustředila zejména na Prahu, postupně její podíl klesá (v r. 2000 navštívilo Prahu cca 40% zahraničních turistů),
- počet ubytovacích zařízení stoupl za poslední dekádu přibližně čtyřnásobně a v r. 2000 dosáhl počtu 12 806,
- lůžková kapacita se zvýšila o více než o třetinu; ve srovnání s rokem 1990 vzrostl v roce 2000 počet pokojů u pětihvězdičkových hotelů o 26,4% a počet stálých lůžek o 27,7%, u čtyřhvězdičkových hotelů počet pokojů o 8,7% a počet stálých lůžek o 12,3%,
- výjezdový cestovní ruch zaznamenává po "boomu" počátkem 90. let stagnaci, resp. určitý pokles; počet vyjíždějících českých občanů se v roce 2000 zvýšil,
- devizové příjmy z cestovního ruchu se zvětšily téměř sedminásobně,
- devizové saldo z cestovního ruchu má trvale kladnou hodnotu a do roku 1994 prakticky krylo záporný schodek platební bilance,
- podíl devizových příjmů z cestovního ruchu na tvorbě HDP se zvýšil od roku 1993 z 4,5% na 5,6% v roce 2000,
- podíl devizových příjmů – ekvivalent tržeb za export zboží a služeb dosáhl v roce 2000 úrovně 9,9%.
- vedle pozitivních přínosů se objevily první signály ohrožení z přílišné koncentrace nebo nevhodné lokalizace aktivit cestovního ruchu v rozporu se

zájmy ochrany přírody a krajiny i cestovního ruchu. Přesné kvantifikovatelné údaje o vlivu cestovního ruchu na životní prostředí doposud neexistují, neboť do roku 2001 nebyla vytvořena sada příslušných ukazatelů.

Další statistické údaje o vývoji cestovního ruchu jsou obsaženy v příloze č. 2.

Makroekonomická situace v ČR byla po celé období pro příjezdový cestovní ruch celkem příznivá – nízká inflace, stabilní kurz měny, opožděná liberalizace cen apod. Z hlediska podmínek podnikání však nelze období hodnotit jednoznačně pozitivně. Doposud chybí výrazný nástroj podpory malého a středního podnikání.

Systém programů podpory malého a středního podnikání se v tomto odvětví realizuje nevýrazně, neboť úvěrová politika bank se v tomto odvětví změnila od extrémní vstřícnosti počátkem 90. let k extrémní nevstřícnosti 2. pol. 90. let. Státní dotační tituly pro odvětví se nepodařilo prosadit, určité finanční prostředky do odvětví směřují pouze v rámci Programu obnovy venkova, MMR, regionálních programů podpory MMR pro hospodářsky slabé regiony. Jedná se o prostředky využívané především pro zkvalitnění infrastruktury obcí (nejen pro cestovní ruch) a budování cyklostezek. Z hlediska podpory přílivu zahraničních investorů neexistuje pro toto odvětví žádný podobný systém.

Pokud jde o další legislativní prostředí pro odvětví lze konstatovat, že ve 2. pol. 90. let se negativně projevila přílišná liberalizace podnikání v souvislosti s novelou zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Zařazení živnosti provozování cestovní kanceláře a průvodcovská činnost do živností ohlašovacích volných nepřispělo k ochraně spotřebitele ani nerespektovalo trendy v EU. Negativním faktorem byla řada let tohoto období též sazba DPH v oboru hostinské a ubytovací činnosti (sazba DPH byla snížena z 22% na 5% od 1. dubna 2000), která působila v neprospěch investic v tomto oboru.

Co se týče koncepční státní politiky podpory cestovního ruchu v hodnoceném období, lze o ní hovořit především ve druhé polovině 90. let. Přestože již v 1. polovině 90. let tehdejší Ministerstvo hospodářství, do jehož kompetence cestovní ruch patřil, realizovalo některá opatření ve prospěch rozvoje cestovního ruchu (např. vydávání osvědčení k průvodcovské činnosti, zřízení příspěvkové organizace k realizaci propagačních a marketingových aktivit - České centrály cestovního ruchu apod.), o koncepčním přístupu státu lze hovořit až v době existence Ministerstva pro místní rozvoj ve 2. polovině 90. let.

K nejdůležitějším koncepčním aktivitám tohoto období patří zpracování Koncepce státní politiky cestovního ruchu, projednané vládou v roce 1999, tvorba a realizace zákona č. 159/1999 Sb. o podnikání v některých službách cestovního ruchu (cestovních kancelářích a agentur), zpracování Sektorového operačního programu Cestovního ruchu a lázeňství, vytvoření Státního programu podpory cestovního ruchu, rozšíření aktivit České centrály cestovního ruchu, spolupráce s věcně příslušnými subjekty při přípravě satelitního účtu cestovního ruchu za Českou republiku, aktivnější role ČR v mezinárodních organizacích cestovního ruchu, jichž je ČR členem (především ve Světové organizaci cestovního ruchu, kde se ČR v r. 1999 stala členem Výkonné rady této organizace), i v bilaterálních vztazích. K těmto aktivitám rovněž patří i Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 295/2001 Sb., o

provádění a obsahové náplni zkoušky odborné způsobilosti pro výkon průvodcovské činnosti v oblasti cestovního ruchu (účinná od 1. 10. 2001).

Přestože cestovní ruch je ve světě chápán jako nejdynamičtější se rozvíjející odvětví ekonomiky, ve kterém pracuje každý desátý ekonomicky činný člověk a tomuto odvětví je ve většině zemí věnována odpovídající pozornost i podpora ze strany státu, v České republice je prozatím finanční spoluúčast státu na jeho rozvoji velmi nízká. Účinnější finanční součinnost státu si vyžadují zejména Státní program podpory cestovního ruchu, aktivity České centrály cestovního ruchu (zejména rozšíření zahraničních zastoupení, propagace v zahraničí, marketing, tvorba informačních systémů apod.), aktivity ve prospěch rozvoje cestovního ruchu v regionech (především na úrovni nově vzniklých krajských úřadů, které musí zabezpečit m.j. aktivity bývalých okresních úřadů).

Významný vliv měl růst odvětví cestovního ruchu i na vývoj zaměstnanosti a na všeobecný rozvoj v ekonomicky slabších regionech.

Dlouhodobý rozvoj cestovního ruchu je podmíněn zachováním zdravého životního prostředí a atraktivního území ČR. Při rozvíjení cestovního ruchu je nutno důsledně zohledňovat principy udržitelného rozvoje, které jsou stanoveny příslušnými vládními a mezinárodními dokumenty. Přesto do roku 2001 nedocházelo k systematickému zohledňování hledisek životního prostředí při plánování rozvoje cestovního ruchu v ČR, v souladu s národními strategickými dokumenty v oblasti životního prostředí a s doporučeními 7. zasedání Valného shromáždění OSN a Komise OSN pro udržitelný rozvoj. První koncepční dokument, který zohledňoval tato doporučení byl Sektorový operační program pro cestovní ruch a lázeňství v ČR (aktualizovaná verze z listopadu 2001), který byl posouzen z hlediska vlivu na životní prostředí.

Vyhodnocení celkové analýzy cestovního ruchu v ČR (SWOT)

Silné stránky

- výhodná geografická poloha ČR (v centrální části Evropy, morfologie, nadmořská výška, klimatické podmínky),
- bohatství kulturních, historických a technických památek a dalších kulturních a folklórních atraktivit, tradice lázeňství, přírodní atraktivity (zejména chráněné krajinné oblasti a národní parky), sportovní areály. Praha jako turistický fenomén světového významu,
- hustá a dokonale značená síť turistických stezek a tras po celé republice,
- kvantitativně dostatečná ubytovací kapacita,
- adaptabilní pracovní síla.

Slabé stránky

- nedostatečná infrastruktura cestovního ruchu (zejména ubytovací kapacita v nevyhovující kvalitě a struktuře, nedokonalý informační systém, doprava a spoje ap.),
- nízká kvalita základních a doplňkových služeb cestovního ruchu,
- nízký podíl produktů šetrných forem turistiky (agroturistika, cykloturistika, pěší turistika, lázeňská turistika) na trhu cestovního ruchu v ČR,
- absence marketingových studií rozvoje potenciálních regionů cestovního ruchu,
- absence koncepčního řízení cestovního ruchu ve velkoplošných chráněných územích (národních parcích a chráněných krajinných oblastech),
- nerovnováha mezi poptávkou a nabídkou kvalitních pracovníků,
- nedostatečná údržba a obnova historických objektů a kulturně historického dědictví, zejména památek zapsaných do seznamu UNESCO,
- nedostatečná možnost propagace republiky a regionů v zahraničí a regionů i v rámci republiky,
- vysoká koncentrace návštěvníků a turistů do hlavního města Prahy,
- nedostatečné statistické informace o cestovním ruchu.

Příležitosti

- zvýšený zájem o rekreační a poznávací pobyty v ČR, a to jak na světovém, tak zejména na evropském trhu cestovního ruchu,
- zvýšená poptávka po nových moderních produktech cestovního ruchu (venkovská turistika a obecně ekologická turistika, cykloturistika, městský, kongresový a incentivní cestovní ruch, kulturní cestovní ruch, využití technických památek pro cestovní ruch apod.) včetně doprovodných programů,
- rozšiřování spolupráce příhraničních regionů (Šumava, jižní Morava, Nisa, Labe, Krušné hory) a ostatních regionů a obcí s jejich příslušnými zahraničními partnery v oblasti cestovního ruchu,
- rozvoj tradičního lázeňství,
- vstup České republiky do Evropské unie,
- Česká republika – bezpečná destinace.

Hrozby

- ztráta konkurenceschopnosti, nezlepší-li se výrazně kvalita a struktura infrastruktury cestovního ruchu, včetně doprovodné infrastruktury a způsob podávání informací,
- podcenění lidského faktoru a profesionální přípravy odborníků v oblasti cestovního ruchu, včetně poradenské a vzdělávací činnosti pro začínající podnikatele (oblast vzdělávání dospělých),
- podcenění údržby kulturních a technických památek využitelných pro cestovní ruch,
- nedocenění významu legislativního rámce podnikání a kontroly kvality služeb včetně ochrany spotřebitele,
- špatná dostupnost kapitálu pro stabilizaci a další rozvoj podnikání v cestovním ruchu,
- podcenění významu koordinace společného postupu státních orgánů, orgánů samosprávy, regionálních rozvojových agentur, regionálních sdružení cestovního ruchu a zájmových profesních sdružení cestovního ruchu,
- podcenění významu aktivit cestovního ruchu pro rozvoj malého a středního podnikání a tvorbu nových pracovních příležitostí v regionech.
- podcenění péče o přírodní bohatství a krajinný ráz jako podmínky atraktivity území pro CR,
- podcenění významu zajištění dopravní obslužnosti v oblastech atraktivních pro CR,
- zhoršování kvality ŽP v sídlech (zejména ovzduší),
- snížená hodnoty krajinného rázu

3. Koncepce státní politiky cestovního ruchu ČR na období **2002 - 2007**

3.1. Cíle Koncepce státní politiky

Formulace cílů Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2002 – 2007 vychází z aktualizace cílů Koncepce státní politiky cestovního ruchu (usnesení vlády č. 717 ze 14. července 1999), z cílů Strategie regionálního rozvoje (usnesení vlády č. 713 ze 14. července 1999), z priorit vytyčených Sektorovým operačním programem (viz. příloha č. 3), jakožto součásti Národního rozvojového plánu (usnesení vlády č. 842 z 29. srpna 2001), a z navazujících vládních a mezinárodních dokumentů v oblasti ochrany životního prostředí při rozvoji udržitelného cestovního ruchu .

Cíle Koncepce státní politiky jsou :

- zvyšování devizových příjmů z cestovního ruchu,
- zvyšování příjmů státního a místních rozpočtů,
- stabilizace, resp. získání nových pracovních příležitostí v regionech,
- podpora aktivit cestovního ruchu v regionech, se zřetelem na rozvoj malého a středního podnikání, zejména ve strukturálně postižených a hospodářsky slabých regionech,
- zkvalitnění a rozvoj infrastruktury pro ekologicky šetrné formy cestovního ruchu,
- vytvoření legislativního rámce pro podporu rozvoje cestovního ruchu z hlediska kompetencí orgánů státní správy a samosprávy,
- participace na tvorbě legislativního rámce a vynucovacího práva systému ochrany spotřebitele,
- zdokonalení systému odborného (středního a vysokého) školství v oblasti cestovního ruchu,
- vytvoření systému celoživotního vzdělávání dospělých v oblasti cestovního ruchu,
- efektivní využití a ochrana kulturně historického potenciálu (včetně technických památek) pro cestovní ruch,
- zajištění účinnějšího marketingu cestovního ruchu na různých stupních řízení veřejné správy,
- zabezpečení aproximace práva EU v oblasti cestovního ruchu do právního systému ČR,
- vytvoření systému pro přijímání finanční podpory EU (strukturální fondy) v oblasti cestovního ruchu,
- přispívat k uchování a zvyšování kvality ŽP a udržitelného rozvoje

3.2. Opatření k realizaci cílů Koncepce státní politiky⁴

- dále rozpracovávat Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR zejména s ohledem na stav životního prostředí, a získané informace využívat při plánování aktivit v území⁵
- dokončit přípravu zákona o podpoře cestovního ruchu, který implementuje právní normy EU v oblasti cestovního ruchu do právního systému ČR a který mimo jiné stanoví systém sledování dopadů cestovního ruchu na životní prostředí a jejich promítnutí do následného plánování rozvoje cestovního ruchu,
- realizovat Státní program podpory cestovního ruchu (usnesení vlády č. 1075 z 1. 11. 2000),
- vytvořit satelitní účet cestovního ruchu,

⁴ Doplnující informace k výše uvedeným opatřením k realizaci cílů Koncepce státní politiky jsou uvedeny v příloze č. 4

⁵ Doplnující informace k tomuto opatření jsou uvedeny v příloze č.5

- vytvořit jednotný informační systém cestovního ruchu, zahrnující všechny formy cestovního ruchu
- podporovat tvorbu a realizaci turistických produktů zaměřených především na kulturně poznávací turistiku, lázeňství, kongresovou a incentivní turistiku, venkovskou turistiku, včetně agroturistiky a ekoturistiky, cyklo a pěší turistiku apod.,
- zvýšit účinnosti zahraniční prezentace České republiky jako významné turistické destinace na světovém trhu cestovního ruchu,
- pokračovat v grantové politice České centrály cestovního ruchu na podporu tvorby a realizace regionálních produktů cestovního ruchu,
- zajistit účinnější marketing cestovního ruchu

3.3 Integrace ekologických aspektů při realizaci koncepce

3.3.1 Zohlednění cílů ochrany životního prostředí při realizaci koncepce

Cestovní ruch může způsobit prostorovou, kvalitativní i sociální degradaci krajiny, popřípadě tuto degradaci urychlit, zároveň však může napomáhat takovému rozvoji, který stabilizuje ráz a funkce místní krajiny a má udržitelný charakter⁶.

Z tohoto důvodu je nezbytné integrovat následující strategické cíle ochrany životního prostředí pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu⁷ do všech dokumentů, plánů, programů a aktivit navazujících na opatření k realizaci cílů Koncepce státní politiky cestovního ruchu.

3.3.2. Strategické cíle ochrany životního prostředí pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu:

1. zavádění a využívání nových nástrojů ochrany ŽP, které zvyšují dlouhodobou konkurenceschopnost služeb CR (např. EMS, EMAS, dobrovolné dohody, používání ekologicky šetrných výrobků,
2. snižování nadměrné zátěže území regulací CR v přetížených územích,
3. časová a prostorová diverzifikace CR (včetně posílení mimosezónního charakteru CR a diverzifikace nástupišť),

⁶ S využitím podkladů návrhu Národní strategie udržitelného rozvoje České republiky, Praha 1998-2001

⁷ Poprvé definovány a použity v rámci procesu SEA SOP CRL

4. podpora ekologicky šetrných druhů dopravy v územích atraktivních pro CR, včetně center měst (podpora cyklistické, pěší a hromadné dopravy),
5. respektování limitů vyžívání území při umísťování infrastruktury CR,
6. zkvalitňování místního prostředí v rámci činnosti turistických zařízení,
7. ochrana historického prostředí (péče o kulturní a přírodní prostředí),
8. podpora účasti klíčových zájmových skupin při navrhování turistických produktů,
9. sledování rozvoje CR (celého sektoru nebo lokalit) podle stanovených indikátorů udržitelného rozvoje a zveřejňování těchto informací,
10. informování návštěvníků o specifikách místního prostředí a zásadách jeho ochrany (environmentální osvěta a výchova).

3.3.3 Implementace cílů ochrany životního prostředí při realizaci koncepce

Ústřední orgány státní správy zodpovědné za realizaci koncepce zajistí při přípravě každého následného programového dokumentu (plánů a programů, aktivit, aj.), zohlednění výše uvedených strategických cílů ochrany životního prostředí a popíší výsledky procesu v důvodové zprávě.

Důvodová zpráva by měla být projednána s MŽP (způsob projednání bude stanoven na základě dohody s MŽP. Programový dokument nebude schválen do doby projednání MŽP.

3.3.4 Sledování plnění cílů ochrany životního prostředí při realizaci Koncepce

Ústřední orgány státní správy zodpovědné za realizaci koncepce zajistí, aby součástí pravidelných zpráv o plnění koncepce, předkládaných vládě ČR, byla zpráva o naplňování cílů ochrany životního prostředí při implementaci Koncepce státní politiky cestovního ruchu.

1. Zpracování metodiky regionální strategie cestovního ruchu ČR

Byla zpracována metodika regionální strategie cestovního ruchu České republiky jako východisko pro tvorbu rozvojových strategií jednotlivých regionů v podobě konzultačního dokumentu. V současnosti tento dokument prochází diskusním procesem v regionech s cílem zahrnout do metodiky i potřeby vyplývající z reformy územně samosprávních orgánů. Po vyhodnocení diskuse bude metodika upravena a připravena k vydání pro potřeby těchto orgánů, nejpozději do konce roku 2001.

2. Transformace Sektorového operačního programu do regionálních operačních programů

Záměry, týkající se rozvoje cestovního ruchu jsou zapracovávány do Národního rozvojového plánu a do Sektorového operačního programu Cestovní ruch a lázeňství, které představují šestou prioritní osu. Sektorový operační program byl zpracován a předložen vládě, která k němu dne 29. 8. 2001 přijala usnesení. V tomto dokumentu jsou obsažena doporučená opatření pro realizaci na úrovni regionů, plně v pravomoci regionů soudržnosti.

3. Rozvoj cestovního ruchu v regionech v souladu s reformou veřejné správy

V souladu s reformou veřejné správy pokračovala spolupráce MMR s MV z hlediska zabezpečení agendy cestovního ruchu na nově konstituovaných krajských úřadech, resp. na okresních úřadech, jejichž aktivita v oblasti cestovního ruchu je postupně utlumována. V souvislosti s vytvořením krajských úřadů bylo vypracováno doporučení pro jejich činnosti v oblasti cestovního ruchu. Hejtmani měli příležitost seznámit se s tímto materiálem přímo na půdě ministerstva, kde se uskutečnilo pracovní jednání s vedoucími pracovníky sekce cestovního ruchu.

4. Snížení sazeb daně z přidané hodnoty u stravovacích a ubytovacích služeb

MMR aktivně spolupracovalo na přípravě novely zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů s účinností od 1. 4. 2000. Do této novely bylo zapracováno snížení daně z přidané hodnoty z 22 % na 5 % u stravovacích a ubytovacích služeb.

5. Nezahrnutí podávání snídaní u ubytování v soukromí do 10 lůžek do hostinské činnosti

Do prováděcích předpisů zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ve znění pozdějších předpisů (nařízení vlády č. 140/2000 Sb., o živnosti volné) bylo zapracováno, že do oblasti hostinské činnosti nepatří podávání snídaní v případě ubytování v soukromí s kapacitou do 10 lůžek.

6. Zřízení satelitního účtu cestovního ruchu

Postupují práce na vytvoření satelitního účtu cestovního ruchu, pokračují jednání a konzultace MMR s Českým statistickým úřadem, který je odborným garantem sestavení a zpracování satelitního účtu. Předpokládá se zintenzivnění prací na

přípravě základních tabulek satelitního účtu. Komplexní zřízení satelitního účtu se s ohledem na náročnost podkladových materiálů, zdrojových dat a technologii zpracování předpokládá v průběhu příštích čtyř až pěti let.

7. Koordinace tvorby integrovaného informačního systému cestovního ruchu

Integrovaný informační systém cestovního ruchu se v současnosti vytváří. MMR ve spolupráci s ČCCR, která je zastřešující institucí nad přípravou systému, metodicky participuje na tvorbě systému. V červnu 2000 bylo ukončeno výběrové řízení zakázky "Vytvoření, realizace a správa integrovaného informačního systému cestovního ruchu v České republice". Vítězný projekt realizuje konsorcium firem BEDY Travel. Pro koordinaci prací na informačním systému byl vytvořen řídicí výbor projektu, který monitoruje probíhající práce na systému.

8. Právní úprava směřování daňového odvodu do místa reálného podnikání

V otázce směřování daňového odvodu do místa reálného podnikání, tj. restrukturalizaci daní a zvýšení podílů místních rozpočtů na nich, probíhají nadále konzultace s Ministerstvem financí. Zákon o rozpočtovém určení výnosů některých daní samosprávným celkům a některým státním fondům (Zákon o rozpočtovém určení daní) a Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, které byly přijaty v roce 2000, nenaplníují totiž původní záměr v restrukturalizaci daní. S novelou zákona o správě daní a poplatků se v současnosti neuvažuje.

9. Zkvalitnění činnosti České centrály cestovního ruchu v oblasti propagace

Jedná se o úkol trvalého charakteru. Jeho úspěšné naplnění je odvislé jak od úrovně řízení ČCCR, tak od objemu finančních prostředků pro činnost ČCCR.

10. Zkvalitnění absolventů škol zaměřených na cestovní ruch a vzdělávání dospělých

V oblasti zkvalitnění vzdělávání absolventů středních odborných, vyšších odborných škol a vysokých škol, zaměřených na cestovní ruch, byl vytvořen Standard odborného vzdělávání pro studijní obory odborných škol hotelového typu. V současnosti se připravuje obdobný standard minimálních požadavků na rozsah, obsah a zaměření vysokoškolského studia ve spolupráci s vysokými školami a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). V oblasti dalšího vzdělávání dospělých probíhají jednání o obsahu a zaměření vzdělávacích programů s MŠMT a Národním vzdělávacím fondem.

11. Aplikace doporučujících standardů ubytovacích služeb v praxi

V oblasti aplikace doporučujících standardů ubytovacích služeb do praxe byly připraveny standardy ubytování v ubytovacích zařízeních hotelového typu a ubytování v soukromí, v kempech, chatových osadách a turistických ubytovnách. Doporučený standard již certifikují a kontrolují u první skupiny ubytovacích zařízení Národní federace hotelů a restaurací a Sdružení podnikatelů v pohostinství a cestovním ruchu, u druhé skupiny Svaz podnikatelů ve venkovské turistice a

agroturistice, Živnostenské společenství kempů a chatových osad a Klub českých turistů.

12. Ustavení meziresortní komise cestovního ruchu

Meziresortní komise byla ustavena na úrovni vedoucích pracovníků věcně příslušných resortů, tj. Ministerstva pro místní rozvoj, práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu, kultury, dopravy a spojů, zdravotnictví, vnitra, zahraničních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, zemědělství a životního prostředí. Komise vyvíjela činnost více než 1 rok. Vzhledem k různorodosti problematiky cestovního ruchu a nutnosti jejího operativního řešení, byla tato komise rozhodnutím ministra pro místní rozvoj č. 25/2001 ze dne 29. 3. 2001 zrušena a její činnost nahrazena dvoustrannou spoluprací a rovněž byl vytvořen poradní sbor náměstka ministra MMR pro cestovní ruch a evropskou integraci.

13. Zpřísnění kontroly podnikání v cestovním ruchu

Součástí kontrolní činnosti živnostenských úřadů se staly kontroly podnikání průvodců cestovního ruchu. Probíhají kontroly ubytovacích zařízení v souvislosti s jejich certifikací, na kterých spolupracují živnostenské úřady, Česká obchodní inspekce a pověřené certifikační subjekty. Od 2. pololetí tohoto roku započaly živnostenské úřady s kontrolami podnikání cestovních kanceláří a agentur v souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

Příloha č. 2

Vybrané statistické údaje o cestovním ruchu v ČR

Podíl devizových příjmů z cestovního ruchu na HDP a exportu

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
--	------	------	------	------	------	------

<i>Podíl devizových příjmů na HDP</i>	5,5	7,1	6,9	6,5	5,6	5,6
<i>Podíl devizových příjmů na exportu</i>	13,4	18,8	16,0	14,1	11,6	9,9

Zdroj: ČNB, MMR

Příjezdy zahraničních návštěvníků do České republiky v letech 1995 - 2000

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
<i>Počet v mil. osob</i>	98,1	109,4	107,9	102,8	100,8	104,3

Zdroj: ČSÚ

Výjezdy občanů ČR do zahraničí v letech 1995 - 2000

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
<i>Počet v mil. osob</i>	44,9	48,6	46,1	43,6	40,0	38,2

Zdroj: ČSÚ

Devizové příjmy, výdaje a saldo zahraničního cestovního ruchu v mil. USD v letech 1995 - 2000

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
<i>Devizové příjmy ze zahraničního cestovního ruchu</i>	2 875,2	4 075,2	3 647,4	3 718,8	3 034,7	2 868,6
<i>Výdaje na zahraniční cestovní ruch</i>	1 632,8	2 953,4	2 380,1	1 868,7	1 474,0	1 256,8
<i>Saldo ze zahraničního cestovního ruchu</i>	1 242,4	1 121,8	1 267,3	1 850,1	1 560,7	1 611,8

Zdroj: ČNB

Kapacita a využití registrovaných ubytovacích zařízení cestovního ruchu podle zón cestovního ruchu v roce 2000

	<i>Počet ubytovacích zařízení celkem k 31.7.2000</i>	<i>Počet pokojů celkem k 31.7.2000</i>	<i>Počet stálých lůžek celkem k 31.7.2000</i>	<i>Využití pokojů u hotelů a pensionů v %</i>	<i>Čisté využití lůžek u hotelů a pensionů v %</i>
<i>ČR celkem</i>	12 806	184 210	462 439	51,8	46,0
<i>v tom zóna cestovního ruchu:</i>					

<i>městského a kulturně-poznávacího</i>	2 693	65 746	149 196	54,2	48,7
<i>lázeňského</i>	665	19 640	41 671	65,1	60,0
<i>v okolí vodních ploch</i>	1 996	21 268	67 803	41,6	37,4
<i>horského</i>	3 862	41 285	114 913	46,6	41,1
<i>nevyhraněná</i>	3 590	36 271	92 056	42,4	37,6

Zdroj: ČSÚ

Podíl krajů na kapacitě registrovaných ubytovacích zařízení cestovního ruchu a návštěvnosti v roce 2000 v %

	<i>Podíl ubytovacích zařízení k 31.7.2000</i>	<i>Podíl pokojů k 31.7.2000</i>	<i>Podíl stálých lůžek k 31.7.2000</i>	<i>Podíl zahraničních hostů</i>	<i>Podíl přenocování zahraničních hostů</i>	<i>Podíl domácích hostů</i>	<i>Podíl přenocování domácích hostů</i>
ČR celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Hlavní město Praha</i>	7,6	16,9	14,9	39,4	34,0	10,4	11,9
<i>Středočeský kraj</i>	7,7	7,2	7,3	5,8	5,8	8,7	7,9
<i>Jihočeský kraj</i>	15,3	9,4	10,4	6,9	6,9	11,0	10,6
<i>Plzeňský kraj</i>	6,0	4,6	4,7	3,3	3,3	5,0	4,6
<i>Karlovarský kraj</i>	5,0	6,7	5,6	7,0	11,5	4,7	5,7
<i>Ústecký kraj</i>	4,8	5,3	5,2	4,0	4,1	5,2	4,8
<i>Liberecký kraj</i>	14,7	10,0	10,7	5,8	6,0	9,8	8,8
<i>Královehradecký kraj</i>	12,6	10,1	10,9	6,5	7,3	10,9	11,4
<i>Pardubický kraj</i>	3,6	3,4	3,5	2,0	2,1	3,8	3,7
<i>Kraj Vysočina</i>	4,5	3,9	4,6	2,2	2,4	4,7	4,7
<i>Jihomoravský kraj</i>	5,6	7,5	7,4	7,4	6,2	8,7	7,2
<i>Olomoucký kraj</i>	3,6	3,9	4,0	2,3	2,6	4,7	5,5
<i>Zlínský kraj</i>	3,9	4,6	4,5	3,0	3,5	5,3	5,5
<i>Moravskoslezský kraj</i>	5,1	6,5	6,3	4,3	4,4	7,0	7,5

Zdroj: ČSÚ

Příloha č. 3

Priority a opatření vycházející ze Sektorového operačního programu cestovního ruchu

PR 1: Podpora budování infrastruktury cestovního ruchu a lázeňství, zejména pro malé a střední podnikání

	OP 1.1: Výstavba, rekonstrukce a modernizace základní infrastruktury cestovního ruchu a lázeňství
	OP 1.2: Budování doprovodné infrastruktury cestovního ruchu
	OP 1.3: Rozvoj informačních systémů v cestovním ruchu
PR 2: Podpora budování organizační struktury cestovního ruchu a příprava lidských zdrojů pro cestovní ruch	
	OP 2.1: Zkvalitnění společných služeb pro cestovní ruch a lázeňství
	OP 2.2: Rozvoj regionálních a lokálních služeb pro podporu cestovního ruchu
	OP 2.3: Zdokonalování obsahu vzdělávání a profilů absolventů škol pro jednotlivé oblasti cestovního ruchu
	OP 2.4: Rozšíření příprav odborníků pro oblast cestovního ruchu ve veřejné správě
	OP 2.5: Prohloubení znalostí a dovedností pracovníků a podnikatelů v oblasti cestovního ruchu
PR 3: Podpora tvorby produktů cestovního ruchu	
	OP 3.1: Marketingová podpora cestovního ruchu
	OP 3.2: Podpora tvorby nových produktů cestovního ruchu
	OP 3.3: Podpora hmotných investic do ucelených produktů cestovního ruchu a lázeňství
	OP 3.4: Podpora tvorby moderních regionálních produktů cestovního ruchu
PR 4: Podpora zachování a obnovy kulturního dědictví a přírodního bohatství pro cestovní ruch	
	OP 4.1: Podpora využití kulturně historických a technických památek pro cestovní ruch nadregionálního významu
	OP 4.2: Podpora využití kulturně historických a technických památek pro cestovní ruch
	OP 4.3: Podpora využití technických a přírodních atraktivit pro cestovní ruch

Vysvětlivka: Tato opatření budou realizována prostřednictvím SOP.

Vysvětlivka: Tato opatření budou realizována prostřednictvím ROP.

Časový horizont, hodnotící ukazatele a finanční náklady

Opatření	Hodnotící ukazatele	Finanční náklady
OP 1.1	• tvorba nových pracovních míst • zajištění financování projektů i po ukončení podpory EU • regionální význam projektů • cílená podpora rozvoje venkovských oblastí	Kombinované zdroje (veřejný a soukromý sektor), podíl soukromého sektoru až 50%, v roce 2002 asi 640 mil. Kč, v letech 2003-2006 lze očekávat finanční podporu ve výši 530 – 1010 mil. Kč, včetně prostředků EU

	• podpora zejména malo- a středně kapacitních provozů • preference rekonstrukcí a modernizací staveb • upřednostňování staveb v zastavěných územích • důsledné respektovat limitů využívání území • podpora zavádění EMS -	
OP 1.2	• regionální či přeshraniční efekt • tvorba nových pracovních míst • zajištění financování projektů i po ukončení podpory EU • lokalizace do středisek a atraktivit nadregion. a regionálního významu • cílená podpora rozvoje cestovního ruchu ve venkovských oblastí • podpora převážně malo- a středně kapacitních provozů • preference rekonstrukcí staveb • upřednostňování staveb v zastavěných územích • důsledné respektování limitů využívání území • podpora zavádění EMS u všech zařízení • podpora ekologicky šetrných způsobů dopravy -	Kombinované zdroje (veřejného a soukromého souboru), podíl soukromého sektoru až 50%, v roce 2002 asi 300 mil. Kč, v letech 2002 – 2006 lze očekávat podporu ve výši 530 – 1004 mil. Kč, včetně prostředků EU
OP 1.3	• nadregionální, celorepublikový charakter • tvorba nových pracovních míst • zajištění financování projektů i po ukončení podpory EU • zajištění sledování rozvoje CR podle stanovených indikátorů udržitelného rozvoje • zveřejňování těchto informací • informování návštěvníků o specifikách místního prostředí a zásadách jeho ochrany	Kombinované zdroje (veřejného a soukromého sektoru), podíl soukromého sektoru až 50%, v období 2003 – 2006 lze očekávat 68 až 128 mil. Kč, včetně prostředků EU
OP 2.1	• regionální efekt • přeshraniční efekt • zlepšení koordinace turistických	Kombinované zdroje (veřejného a soukromého sektoru), podíl soukromého sektoru až 50%, v období

	aktivit • zajištění financování projektů i po ukončení podpory EU • zajištění respektování limitů využívání území • podpora zkvalitňování místního prostředí • podpora ochrany kulturního a přírodního prostředí v rámci činnosti turistických zařízení -	2003 – 2006 lze očekávat finanční podporu 140 – 272 mil. Kč, včetně prostředků EU
OP 2.2	bude realizováno na regionální úrovni prostřednictvím ROP	
OP 2.3	• zajištění financování projektů i po ukončení podpory EU • zvýšení kvality a konkurenceschopnosti cestovního ruchu • zajištění zavádění specializované výuky o zásadách ochrany ŽP při řízení cestovního ruchu do studijních osnov -	Kombinované zdroje (veřejného a soukromého sektoru), podíl soukromého sektoru až 50%, v období 2003 – 2006 lze očekávat finanční podporu 75 – 136 mil. Kč, včetně prostředků EU
OP 2.4	bude realizováno na regionální úrovni prostřednictvím ROP	
OP 2.5	bude realizováno na regionální úrovni prostřednictvím ROP	
OP 3.1	• nadregionální a mezinárodní význam • inovační charakter navrhovaných aktivit a projektů • preference turisticky nepřetížených regionů • preference ekologicky šetrných forem CR • zařazení informací o zásadách ochrany ŽP v předmětných územích jako součást propagačních aktivit	Kombinované zdroje (veřejného a soukromého sektoru), podíl soukromého sektoru až 50%, v období 2003 – 2006 lze očekávat finanční podporu 120 – 226 mil. Kč, včetně prostředků EU
OP 3.2	• produkty a projekty nadregionálních tras Stezky dědictví (založeno např. na specializaci vinařství, řemesel, folklóru, historie a kultury) • produkty a projekty nadregionálních vinařských středisek a tras	Kombinované zdroje (veřejného a soukromého sektoru), podíl soukromého sektoru až 50%, v období 2003 – 2006 lze očekávat finanční podporu 238 – 1454 mil. Kč, včetně prostředků EU

	• projekty venkovské turistiky (agrofarmy, ekoagroturistika apod.) • produkty a projekty pro seniory a pro tělesně postižené • produkty a projekty kongresové turistiky • produkty a projekty městské turistiky • produkty a projekty incentivní turistiky • produkty a projekty lázeňských ozdravných pobytů • zpracování generelů rozvoje golfových hřišť • zpracování generelů turistických vodních cest	
3.3	bude realizováno na regionální úrovni prostřednictvím ROP	
3.4	bude realizováno na regionální úrovni prostřednictvím ROP	
4.1	• posouzení vhodnosti památky pro využití pro CR • evropská, národní významnost památky • ochrana kulturního a přírodního prostředí	Kombinované zdroje (veřejného a soukromého sektoru), podíl soukromého sektoru až 50%, v období 2003 – 2006 lze očekávat finanční podporu 89 – 170 mil. Kč, včetně prostředků EU
4.2	bude realizováno na regionální úrovni prostřednictvím ROP	
4.3	bude realizováno na regionální úrovni prostřednictvím ROP	

Příloha č. 4

Doplňující informace k opatřením k realizaci cílů státní politiky

Státní program podpory cestovního ruchu

Státní program podpory cestovního ruchu (dále jen Program) byl přijat usnesením vlády České republiky č. 1075 ze dne 1. 11. 2000 a je kompletně zajišťován MMR, sekci cestovního ruchu. Cílem Programu je vytvoření ekonomických podmínek k iniciaci a podpoře aktivit, které budou systematicky řešit situaci v cestovním ruchu,

a to zejména těch, které povedou ke zkvalitnění infrastruktury a služeb cestovního ruchu, k vytváření nových pracovních míst, vytvoření nových produktů cestovního ruchu a ke zkvalitnění přípravy lidských zdrojů.

Zaměření Programu bude každoročně konkretizováno formou podprogramů, schvalovaných vládou ČR a bude přístupný obcím, podnikatelům v oblasti cestovního ruchu, fyzickým a právnickým osobám podnikajícím v oblasti propagační, poradenské a vzdělávací činnosti a neziskovým organizacím, jejichž činnost je zaměřena na cestovní ruch.

V roce 2001 byl Program zaměřen na podporu rozvoje a regenerace lázeňství. Byly vyhlášeny čtyři podprogramy zaměřené na rozvoj a regeneraci lázeňské infrastruktury v majetku města nebo obce se statutem lázeňského místa, na podporu vlastníků lázeňské infrastruktury (dotace na rozšiřování ubytovací kapacity v kategorii ubytování v soukromí), (dotace maximálně do výše 20 tis. Kč na vybudování 1 lůžka včetně hygienického zázemí) a na podporu programů rozvoje lázeňské turistiky ve smyslu školících, informačních, poradenských a propagačních (dotace až do výše 50% rozpočtových nákladů akce). Na financování všech čtyř podprogramů lázeňství včetně administrace Programu bylo v roce 2001 v rozpočtové kapitole Ministerstva pro místní rozvoj vyhrazeno 185 mil. Kč.

K 30. 3. 2001 bylo předloženo celkem 159 žádostí. Na základě údajů získaných při evidenci došlých žádostí je možno uvést, že celková výše požadovaných dotací dosáhla cca 573 mil. Kč, což představuje takřka čtyřnásobek finančních prostředků, které jsou pro rok 2001 k dispozici (185 mil. Kč).

Na základě posouzení žádostí o poskytnutí dotací bylo schváleno celkem 93 žadatelů s celkovým objemem dotace 173 560 tis. Kč. Z toho připadá na jednotlivé podprogramy:

- podprogram č.1 - 55 žádostí - 94 339 tis. Kč
- podprogram č.2 - 14 žádostí - 74 178 tis. Kč
- podprogram č.3 - 20 žádostí - 3 150 tis. Kč
- podprogram č.4 - 4 žádosti - 1 893 tis. Kč.

Pro rok 2002 je navrhováno pokračování Programu formou tří podprogramů orientovaných na lázeňství (Podpora rozvoje měst a obcí se statutem lázeňského místa, Podpora vlastníků lázeňské infrastruktury, Program rozvoje lázeňské turistiky). Nově byl schválen podprogram Podpora budování doprovodné infrastruktury cestovního ruchu pro sportovně rekreační činnosti, který je určen subjektům (právnickým nebo fyzickým osobám) a sdružením (sportovním a turistickým svazům, klubům, spolkům apod.) na budování a regeneraci doprovodné infrastruktury cestovního ruchu pro sportovně rekreační činnosti (bazénů, koupališť, golfových a minigolfových hřišť, víceúčelových sportovních hal, lyžařských tratí, lyžařských vleků, zařízení na výrobu sněhu, vybavení mezinárodních a regionálních cyklotras a cyklostezek apod.) ve formě dotace až do výše 50% celkových investičních nákladů v příslušném roce.

Navrhovaná zaměření Programu formou podprogramů pro další léta budou rovněž vycházet z priorit a opatření obsažených v kapitole 3.1. Finanční prostředky Programu tak budou moci být použity jako systémový nástroj podpory v rámci SOP formou spoluúčasti na financování realizace jeho opatření z předvstupních a strukturálních fondů Evropské unie (v letech 2003 - 2006).

Česká centrála cestovního ruchu

Česká centrála cestovního ruchu (ČCCR) je příspěvková organizace MMR, zřízená k 1. 4. 1993. Odbor koncepce cestovního ruchu MMR vykonává vůči ní funkci zřizovatelského odboru.

Základním posláním ČCCR je koordinace státní propagace (ediční a veletržní činnost, workshopy) s činností podnikatelské sféry v cestovním ruchu a vytváření střednědobé marketingové strategie na domácím a zahraničním trhu turistiky. ČCCR je navrhována na funkci implementační agentury pro realizaci Sektorového operačního programu Cestovní ruch a lázeňství. Spolupracuje s příslušnými útvary MMR a plní rovněž funkci výkonné agentury pro jednotlivá opatření Sektorového operačního programu.

Hlavním strategickým cílem ČCCR je propagace turismu v zahraničí a podporou cestovního ruchu v regionech, nadále přispívat k jeho růstu a zlepšování ekonomických a sociálních výsledků a tím i ke zlepšování ekonomiky státu a vytváření příznivého sociálního klimatu v zemi.

Základní způsoby uskutečňování tohoto strategického cíle jsou:

- stanovení zásadní představy o teritoriálním zaměření příjezdového cestovního ruchu ČR. Poloha ČR predestinuje jako základní zdroj incomingu Evropu - sousední země, EU, dále Severní Ameriku (především USA), Japonsko a do blízké budoucnosti Čínu,
- stanovení hlavních principů věcného zaměření spočívající ve vytváření vhodného turistického produktu, vhodné nabídky pro mezinárodní trh v konstantním zvyšování intenzity působení ČCCR na mezinárodním trhu zaměřeném na prezentaci ČR jako celku i jednotlivých regionů. Jedná se především o působení prostřednictvím zahraničních zastoupení, organizování workshopů, účastí na výstavách cestovního ruchu, organizování prezentací českého cestovního ruchu v zahraničí, práce se zahraniční veřejností (Public Relations), audiovizuální prezentace a další.

Nezbytnou podmínkou je rozvinutá ediční činnost, která umožní smysluplnou realizaci uvedených aktivit ve vytvoření efektivního systému spolupráce ČCCR s regiony po změněném státoprávním uspořádání, zaměřeného na zvýšení podpory cestovního ruchu v regionech, tj. na vytváření vhodné nabídky a její prezentaci v zahraničí i v tuzemsku, což přispěje ke zvýšení návštěvnosti regionů a posílí jejich ekonomiku.

Teritoriální zaměření příjezdového cestovního ruchu ČR

Základní premisou je, že v dlouhodobém pohledu bude pokračovat trvale udržitelný rozvoj příjezdového cestovního ruchu (incomingu) ČR založený na postupném zvyšování návštěvnosti turistů (ve smyslu definice turisty dle WTO). To neznamena, že v meziročním vývoji nemůže docházet ke stagnaci, či dokonce k určitému poklesu.

Strategie teritoriálního zaměření je založena na analýze dlouhodobého vývoje mezinárodního trhu cestovního ruchu, dostupných zahraničních studiích o této problematice (WTO, WTTC, ETC aj.), na výsledcích několikaletých šetření organizovaných ČCCR, na šetřeních nakupovaných v zahraničí a dalších informacích.

Poloha ČR predestinuje jako základní zdroj incomingu Evropu - sousední země, nadále především Německo, zlepšení hospodářské situace v Polsku bude generovat další zvýšení dynamiky návštěvnosti z této země, v menší míře lze očekávat zachování pozice, event. mírné zvýšení i z Rakouska a částečně Slovenska.

Dosavadní tempo návštěvnosti ze zemí EU se mírně zvýší, zejména po našem vstupu, přičemž dynamika z jednotlivých zemí nebude stejná – zůstanou tradiční zdrojové země (Německo, Nizozemí, Itálie) a nová zdrojová země přelomu století (Velká Británie) a přibudou k nim další, jako např. Španělsko, Francie. Ostatní evropské země představují menší potenciál, o který je však nutno usilovat, protože napomáhá k potřebnému vyváženému rozložení zdrojů návštěvnosti; bude pokračovat mírný nárůst ze Skandinávie, cílem je udržet a dále rozšířit pobyty z Dánska a prodloužit tranzit ostatních - Švédska, Norska, Finska; z ekonomických důvodů je žádoucí zvýšit zájem ze Švýcarska.

Dalším zásadním zdrojovým trhem je Severní Amerika, především USA. Po překonání přetrvávající hospodářské stagnace Asie se v dalších letech stane důležitým trhem českého incomingu Japonsko a je vhodné začít připravovat pozici pro budoucí vstup Číny na mezinárodní trh.

Věcné zaměření aktivit České centrály cestovního ruchu

Věcné zaměření činnosti ČCCR je založeno na vytvoření vhodného, na mezinárodním trhu cestovního ruchu uplatnitelného turistického produktu a jeho efektivní prezentaci v zahraničí.

Tvorba turistických produktů

Strategie volby nosných témat turistického produktu ČR jako celku vychází z analýzy předpokladů a možností uplatnění ČR na mezinárodním trhu. Jsou to především:

- kulturní a poznávací turismus založený na unikátním rozsahu, pestrosti a koncentraci historických památek a dalších objektů a s nimi spojených kulturních událostí,
- lázeňství vycházející z přírodních léčivých zdrojů, z unikátního spojení medicínského základu s kulturně-společenskými službami a moderních principů zdravého způsobu života,
- kongresový a incentivní turismus nabízející jednak dobrou materiální základnu pro pořádání těchto akcí a jednak pestrou a unikátní nabídku pro doprovodné služby účastníkům,
- venkovský turismus založený na zhodnocení relativně nezatížených území,
- tématické trasy s charakteristickým obsahem (sklářství, výroba porcelánu, historická řemesla, pivovarnictví, vinařství aj.),
- pěší turistika využívající jedinečnou síť značených tras,
- cykloturistika využívající hustou síť cyklostezek a cyklotras.

Tento přehled není dogmatem ani vyčerpávající a jeho obsahové zaměření, volba jednotlivých částí a přiřazování dalších je odvislá od konkrétního trhu, resp. jeho části, pro který bude produkt vytvářen.

Obecně bude cílem zaměřit tvorbu nových turistických produktů na oslovení nových skupin turistů v zemích, kde již působíme (jak nových cestovatelů, tak již zkušených, kteří doposud ČR nenavštívili), oslovení nových trhů, přeměnu dosavadních "návštěvníků" na "turisty", na solventnější skupiny turistů – jak národní trhy, tak dílčí segmenty těchto trhů, dále na zvýšení počtu opakovaných návštěv, na prodloužení pobytu tranzitujících alespoň na krátké pobyty.

Pro zkonkretizování nabídky v určitém období a větší a snazší zapojení podnikatelské sféry a dalších tuzemských subjektů do její prezentace v zahraničí vytypovala ČCCR marketingová témata do roku 2005:

rok 2001	Tisíc let architektury v Čechách a na Moravě
rok 2002	Česká gastronomie - jídlo a pití v Česku, resp. Česká kuchyně (Czech cuisine)
rok 2003	Zdravá dovolená (sportovní vyžití a lázeňství)
rok 2004	Rok české hudby
rok 2005	Ekologie v českém turismu

Obsahové zaměření aktivit

Jednotlivé aktivity ČCCR budou rozvíjeny v celém komplexu obecně známého a respektovaného marketingového mixu, což znamená, že žádná část tohoto souboru nemůže být vynechána, protože jen tak může být dosaženo žádoucího efektu při působení na mnohotvárném mezinárodním trhu cestovního ruchu. Zároveň však je vhodné pro bezprostředně následující kratší období (1-2 roky) stanovit podle výsledků průzkumných šetření a zahraničních zkušeností, a v neposlední řadě rozpočtových možností ČCCR, priority pro alokování finančních zdrojů mezi jednotlivé segmenty souhrnného marketingového mixu, které umožní dosáhnout zřetelných, relativně brzkých pozitivních výsledků.

Pro období do roku 2004 si stanovuje ČCCR následující priority:

- činnost zahraničních zastoupení,
- organizování workshopů,
- internetová prezentace v rámci informačního systému cestovního ruchu,
- účast na zahraničních výstavách a organizování dalších prezentací,
- Public Relations.

Síť zahraničních zastoupení

Po dokončení zásadního teritoriálního rozložení sítě v roce 2001 bude úsilí zaměřeno na posílení stávajících pracovišť pracovníky a finančními prostředky a zvýšením počtu pracovišť na nejdůležitějších zdrojových trzích, tj. v Německu – v Mnichově, Hamburku, Frankfurtu (resp. v těchto regionech), případně USA – Kalifornie, event. na západní pobřeží. V souvislosti s vývojem situace v polském turismu posoudit užitečnost zřízení pracoviště v této zemi, analyzovat vhodnost zahájení příprav na otevření zastoupení v Číně, jednom z perspektivních teritorií cestovního ruchu, ve druhé polovině tohoto desetiletí trvale prověřovat efektivnost existujících modelů fungování zahraničních zastoupení - spolupráce se Správou českých center, případně dalšími partnery.

Hlavním principem činnosti všech zastoupení je další posílení jejich marketingových aktivit zaměřených na zlepšení pozice českého cestovního ruchu v dané zemi, zvýšení návštěvnosti ČR ze zemí působení a dále intenzivnější získávání informací o situaci na trhu cestovního ruchu v zemích působení.

Organizování turistických workshopů, účastí na výstavách a dalších prezentací

Organizování cílených setkání vytipovaných skupin zahraničních nákupčích a tuzemských prodejců služeb cestovního ruchu – workshopů bude patřit mezi základní metodu získávání zahraničních organizátorů cest pro ČR. Jedná se jednak o universální incomingový workshop organizovaný v ČR pro touroperátory z celého světa, vybírané podle předem zvoleného klíče, jednak o organizování universálních výjezdových workshopů pro tuzemské nabízeče služeb do konkrétních zemí ve formě jednotlivých akcí (např. ve vzdálenějších zemích) nebo ve formě serií akcí na více místech v jedné zemi, tzv. roadshows (zejména v sousedních zemích). Pro hlavní turistické produkty budou organizovány tématické workshopy, zaměřené na zájmové nebo profesní skupiny.

Důležitou aktivitou zůstává organizování společných účastí českého cestovního ruchu na zahraničních výstavách cestovního ruchu. Rozsah účastí, zejména první části sledovaného období, pokrývající v podstatě všechny vyspělé evropské zdrojové země a Severní Ameriku, zůstane stejný. V závěru hodnoceného období, pokud pro to budou vytvořeny nezbytné finanční podmínky, dojde k rozšíření na hlavní trhy Asie.

V architektuře expozice bude uplatňována jednotná vizuální prezentace českého cestovního ruchu a vyjádření základního marketingového tématu jednotlivých let a bude respektováno vnitřní uspořádání na dvě hlavní sekce - regionální a komerční. Uvedené dva základní typy prostorové prezentace budou doplněny tematickými či regionálními prezentacemi ve vybraných zemích, organizovanými ve spolupráci se státními, společenskými či komerčními subjekty.

Audiovizuální prezentace

Základem bude prezentace v rámci integrovaného informačního systému cestovního ruchu (CZECHTOURSERVIS) s využitím existujících webových stránek ČCCR "visitczechia.cz", informujících zahraničí o turistickém potenciálu cestovního ruchu ČR, dále pak webových stránek zahraničních zastoupení ČCCR, které budou informovat o potenciálu cestovního ruchu ČR v zemi jejich působení o existenci webových stránek ČCCR "cccr-info.cz", informujících o činnosti ČCCR. Všechny segmenty budou propojeny navzájem v rámci výše uvedeného informačního systému.

Pro prezentace v zahraničí budou i nadále využívány video snímky, které budou vyráběny přímo ČCCR nebo snímky regionů či dalších producentů. Nezastupitelné místo v audiovizuálním působení budou mít i nadále tradiční komplex mezinárodních audiovizuálních a informativních akcí TOURFILM Karlovy Vary a komplex podobných národních akcí TOUR REGION FILM Písek.

Práce se zahraniční veřejností

Cílem bude vždy pozitivně ovlivňovat co nejvíce lidí v jejich rozhodování o návštěvě ČR. Bude rovněž pokračováno v započaté intenzifikaci spolupráce se zahraničními masmédií. Základem bude organizování novinářských cest do ČR, vypisovaných ČCCR nebo připravovaných podle konkrétních dohod s jednotlivými redakcemi významných a prestižních tiskovin, s televizními a filmovými štáby podle výběru ČCCR, případně podle iniciativy zahraničních partnerů či ZÚ, eventuálně po dohodě s dalšími tuzemskými subjekty.

V omezené míře bude využíváno dalších možností prezentace v zahraničním tisku, např. zvláštních příloh v časopisech a novinách o cestovním ruchu ČR, inzerátů apod. Vzhledem k vysoké finanční náročnosti se prozatím nepočítá s prostorovou propagací formou billboardů, reklamních ploch v dopravních prostředcích v zahraničí, propagačních panelů na veřejných místech či v uzavřených prostorách apod.

Hlavní důraz bude vždy kladen na efektivní využití vynaložených prostředků.

Ediční činnost

Bude založena na existenci stávajících edičních řad, tj. všeobecné a tématické, vydávaných ČCCR a regionálně zabezpečovaných regiony ve spolupráci s ČCCR. Pro zajištění žádoucího vizuálního vjemu a orientace zahraniční veřejnosti, je cílem dosáhnout i v této řadě do roku 2004, plné uplatnění principů jednotné vizuální prezentace (corporate identity).

Pro zvýšení účinnosti působení tiskových materiálů na zahraniční veřejnost bude pro každou zemi, v níž se ČCCR účastní výstavy nebo organizuje jinou akci, vydána minimálně jedna tiskovina v místním jazyce.

Vytvoření efektivního systému spolupráce s regiony

Po změněném státoprávním uspořádání je nezbytné stanovit systém fungujících řídících a výkonných struktur cestovního ruchu v regionech. Základem pro spolupráci ČCCR s regiony budou kraje. V některých případech, kde přirozené a fungující turistické regiony přesahují hranice jednotlivých samosprávních celků (např. Český ráj, Krkonoše, Šumava, Slovácko apod.) bude žádoucí, aby zainteresované kraje dohodly vzájemně přijatelný organizační model zabezpečující rozvoj cestovního ruchu v tomto území.

V následujícím období se dále rozvine a posílí spolupráce se sousedními státy při společné prezentaci přeshraničních regionů a určitých témat, která jsou efektivně uplatnitelná na vzdálených trzích. V první fázi se jedná o spolupráci s Německem; pokračování s regionem Východní Bavorsko (ČCCR a západní a jižní Čechy); zahájení se Saskem (ČCCR a západní a severozápadní Čechy) a posílení spolupráce s Německou centrálou cestovního ruchu při náboru v USA, Kanadě a Japonsku – projekt "Labe".

Předpokládané náklady na činnost ČCCR

Přehled o nákladech podává následující tabulka (v mil. Kč):

Položka	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Strategie – analýzy, produkt	3,2	6,1	9,0	10,0	12,0	12,0
<i>Propagace:</i>						
- výstavy, veletrhy	29,1	42,0	67,5	80,5	92,5	104,5
- edice	20,9	52,5	57,0	60,0	64,0	66,0
- PR	2,0	7,5	21,5	33,5	43,5	59,5
- foto, video, film	3,5	7,0	8,0	8,0	10,0	11,0
Zahraniční zastoupení	31,8	52,5	89,0	119,0	141,0	159,0
Regionalistika	8,1	15,0	19,0	25,0	28,0	32,0
Informatika	3,0	6,3	9,0	11,0	13,0	15,0
Osobní náklady	18,2	21,5	23,0	24,0	25,0	26,0
Provozní nákl.	18,3	25,5	27,0	30,0	32,0	34
C e l k e m	138,1	235,9	330,0	401,0	461,0	519,0

Členství ČR ve Světové organizaci cestovního ruchu (WTO)

WTO je mezivládní organizace cestovního ruchu sdružující přes 140 zemí a více než 350 přidružených členů (profesní sdružení CR, soukromé společnosti, místní vlády apod.). Sídlo organizace je v Madridu. Česká republika byla pro období 1999 – 2003 zvolena za člena Výkonného výboru, nejvyššího exekutivního orgánu WTO a je rovněž členem pracovního Výboru na podporu kvality služeb cestovního ruchu.

Satelitní účet

Technologie satelitního účtu jasně vyjadřuje vliv základních aktivit cestovního ruchu na ostatní národohospodářská odvětví, umožňuje zprůhlednit jeho multiplikační efekt a hodnotově vyjádřit jeho nejdůležitější přínosy pro rozvoj tvorby HDP, zaměstnanosti, příjmy platební bilance státu a příjmy státního a místních rozpočtů včetně úrovně autonomní poptávky, která reprezentuje přesuny poptávky mezi regiony.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR ve spolupráci s Českým statistickým úřadem (ČSÚ) pokračuje v zavádění agendy satelitního účtu cestovního ruchu. K tomuto účelu byla v květnu 2001 založená pracovní skupina při ČSÚ, složená ze zástupců těchto subjektů: ČSÚ – odbor Národních účtů, MMR ČR, ČNB, ČCCR, Vysoká škola hotelová – Praha, společnost mag Consulting, VŠE a Národní federace hotelů a restaurací. MMR připravilo k uvedené problematice v červnu 2001 rešerši podle nejnovějších poznatků OSN-WTO a podle doporučení EUROSTATu.

Jedná se o přechod z metodiky OECD na současně doporučovanou metodiku. Tato metodika předpokládá zpracování turistického satelitního účtu v deseti částech (tabulkách). V první etapě doporučila pracovní skupina zpracovat zjednodušenou podobu satelitního účtu, tj. naplnit základní tabulky č. 1, 2, 5 a 6. Na metodice naplňování vybraných tabulek ČSÚ pracuje. Do konce roku 2001 se předpokládá vytvoření prvního zkušebního souboru s předběžnými odhady.

Trvale udržitelný cestovní ruch

Ve vyspělých zemích se stále více uplatňuje trend k pojetí trvale udržitelného cestovního ruchu, který se má rozvíjet podle kritérií kvality životního prostředí, z hlediska rozvoje ziskovosti odvětví cestovního ruchu a z hlediska trvalé tvorby pracovních míst.

Zejména v centrech s kumulací atraktivit cestovního ruchu a kultury stojí proti sobě dva základní požadavky:

- přilákat co nejvíce turistů s cílem zvýšení efektů z cestovního ruchu,
- zabránit ničení součástí kulturního a přírodního dědictví.

Jako odpovídající reakci na tento stav je možno považovat rozšířenou nabídku zejména nových produktů cestovního ruchu, která by přilákala a především rozptýlila turisty na větší území regionu, města apod.

MMR bude spolupracovat s Ministerstvem životního prostředí na legislativní úpravě problematiky trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu při zachování obecných zásad trvale udržitelného rozvoje.

Při rozvoji cestovního ruchu v regionech, resp. při tvorbě a realizaci produktů cestovního ruchu v ČR, jsou respektovány podmínky a předpoklady, které jsou zmapovány v materiálu "Návrh rajonizace cestovního ruchu ve zvláště chráněných územích". Tento materiál MMR předložilo vládě ČR a vláda jej vzala na vědomí. Svým usnesením č. 1046/00 Sb. z 23. 10. 2000 v této souvislosti uložila ministru pro místní rozvoj zhodnotit potenciál cestovního ruchu na celém území České republiky s cílem zajistit vyvážené rozložení ekonomických aktivit při zachování trvale udržitelného rozvoje území.

Soustavná koncepční činnost řízení cestovního ruchu a sledování a vyhodnocování stavu, vývoje a dopadů cestovního ruchu budou vytvářet předpoklady pro ochranu a uchování přírodních a kulturních hodnot území jako hodnot o sobě, tak ovšem i jako atraktivit cestovního ruchu. To se promítne do utváření cestovního ruchu do podoby enviromentálně přátelského a přitom ekonomicky dlouhodobě zdravého odvětví.

Státní podpora bude zaměřena – zejména pokud jde o Státní program podpory cestovního ruchu – pouze na podporu projektů, které budou v souladu s požadavky trvale udržitelného cestovního ruchu.

Informační systém v cestovním ruchu

Potřeba integrovaného informačního systému pro potřeby subjektů zainteresovaných v cestovním ruchu vedla k vyhlášení veřejné soutěže Českým centrem cestovního ruchu na "Vytvoření, realizaci a správu integrovaného systému cestovního ruchu v České republice" v březnu 2000. Byl přijat projekt firmy BEDY, zastupující konsorcium šesti firem. Cílem projektu je vytvoření otevřené, pružné a efektivní softwarové aplikace, včetně standardizované distribuční sítě, která kromě své informační a prezentační funkce bude plnit současně funkci servisní.

Harmonogram projektu integrovaného informačního systému cestovního ruchu (CZECHTOURSERVIS) stanovuje vybudovat do 30. června 2002 základní prostředí systému zabezpečujícího poskytování informací a zprostředkování služeb cílovým uživatelům.

Systém integrovaného servisu cestovního ruchu má otevřenou strukturu, která umožní postupné zapojení dalších prvků podle vývoje integračního procesu v souladu s požadavky poskytovatelů dat i provozovatelů již fungujících informačních systémů.

Koncepce budování informačního systému CZECHTOURSERVIS je do značné míry nezávislá na prostředcích ze státního rozpočtu a orientuje se na jiné formy financování, zejména na samofinancování. To je zárukou, že informační systém CZECHTOURSERVIS bude fungovat a rozvíjet se i v situaci, kdy např. z důvodů nepříznivého ekonomického vývoje nebudou uvolněny finanční prostředky ze státního rozpočtu.

Legislativa cestovního ruchu

Oblast cestovního ruchu ve vyspělých státech není upravena jedním zákonem, ale řídí se jednotlivými právními předpisy, zpravidla zákony – Itálie, Velká Británie, Francie, Finsko a další. V Rakousku je ale například obecná právní úprava cestovního ruchu součástí průmyslového zákona z roku 1973. Specifika rozvoje cestovního ruchu, především z hlediska jeho organizačního a finančního zajištění, jsou řešeny v zemských zákonech. Například tyrolský zákon o cestovním ruchu z roku 1991 upravuje otázky založení a členství ve svazech cestovního ruchu, které zřizuje zemská vláda, dále úkoly těchto svazů, složení a úkoly jejich orgánů, zdroje jejich příjmů (povinné příspěvky a dotace ze státního rozpočtu) atd.

Oproti tomu švýcarská konfederace nemá spolkový zákon o cestovním ruchu, ale jen spolkový zákon o tzv. paušálních zájezdech. Kantonální zákony řeší pak další, např. zákon o turistice kantonu Wallis z roku 1996. V zájmu zabezpečení řádného a včasného návratu zákazníků cestovního ruchu je však zřízena Nadace zákonného záručního fondu švýcarského cestovního ruchu, jehož členové jsou povinni mimo jiné uzavřít pojištění o zodpovědnosti za škody způsobené zákazníkovi.

Jednotlivé zákony vždy upravují příslušný důležitý segment odvětví cestovního ruchu (např. organizaci cestovního ruchu nebo formy systému státních podpor, dělbu práce mezi státními orgány a svazy podnikatelů a jejich vzájemnou spolupráci apod.).

Úlohy aproximace našeho práva spojené s cestovním ruchem ve vztahu k rozvoji spolupráce s členskými státy Evropské unie jsou v zásadních otázkách vymezené v čl. 89 Evropské dohody o přidružení (ulehčení obchodu v oblasti cestovního ruchu, zvyšování toku informací mezinárodními sítěmi, odevzdávání know-how formou odborné praxe, účast České republiky a jejích subjektů cestovního ruchu v evropských a mezistátních regionálních organizacích, organizování společných akcí, harmonizace statistických systémů cestovního ruchu).

V současné době je v České republice cestovní ruch upravován dílčími právními normami, a to zejména: – Obchodní zákoník, Občanský zákoník, Živnostenský zákon, Zákon o místních daních a Zákon o živnostenských úřadech, dále pak zejména Zákonem č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. V současné době chybí zákonná úprava odvětví cestovního ruchu pro oblast podpory cestovního ruchu, resp. vymezení úlohy jednotlivých subjektů při realizaci této podpory.

Je proto navrhováno, jako jeden z úkolů realizace státní politiky v této oblasti, připravit návrh zákona o státní podpoře cestovního ruchu, který by kompletně legislativně upravoval tuto oblast.

Evropská unie a cestovní ruch

Význam cestovního ruchu v EU je dán především jeho ročním, přibližně šestiprocentním růstem. Mnoho programů, směrnic a dalších opatření v rámci EU má přímý nebo zprostředkovaný vliv na rozvoj cestovního ruchu. Koordinace těchto aktivit a rozvoj hospodářské soutěže při dodržení zásad udržitelnosti tohoto rozvoje je jednou z nejdůležitějších priorit v rámci EU.

Cestovní ruch v integračních procesech Evropy

Politika Evropské unie v oblasti cestovního ruchu je relativně mladá a snahy o její vytvoření začínají v 80. letech, kdy rostoucí, především ekonomický význam cestovního ruchu vedl k diskusím na celoevropské úrovni a přijetí dokumentu Radou ministrů "První směry politiky Evropského společenství v cestovním ruchu" v roce 1982.

V současné době je možno snahu EU v oblasti cestovního ruchu ukázat například na konání ministerské konference v červenci 2001 v Brugách, která se věnovala cíleným skupinám obyvatel – mladí, postižení (37 mil. v EU) a sociálně slabých.

Důležitost základních dokumentů EU odrážející její aktivity v oblasti cestovního ruchu lze dovodit ze seznamu dokumentů EU, uvedených v tzv. Screening listech A a B, vypracovaných Komisí pro potřeby screeningu acquis kapitoly "malé a střední podnikání" pro kandidátské země. Základním cílem uvedeného screeningu bylo porovnání slučitelnosti národní legislativy kandidátských zemí s právem EU pro tuto oblast.

Na prioritním A listu screeningu jsou zařazeny tyto dokumenty:

- Rozhodnutí Rady 86/664/EEC, zakládající postupy konzultací a spolupráce v oblasti cestovního ruchu,
- Směrnice Rady 95/57/EC, o sběru statistických informací v oblasti cestovního ruchu (pouze podána informace, na základě výsledku screeningu zařazena do kapitoly "statistika").

Na listu B jsou uvedeny:

- Rezoluce Rady z 10. 4. 1984, týkající se politiky Společenství v oblasti cestovního ruchu,
- Rezoluce Rady z 22. 10. 1986, o lepším sezónním rozložení cestovního ruchu.

V červnu 1990 přijala Rada ministrů “Protokol evropské politiky cestovního ruchu”, jehož rozpracování vyústilo, mimo jiné, ve vydání velmi důležité “Směrnice Rady 90/314/EHS z 13. 6. 1990, o souborných službách pro cestování, pobyty a zájezdy (90/314/EHS), která představuje zásadní opatření pro ochranu spotřebitele v oblasti cestovního ruchu a stanovuje zároveň povinnost státu zabezpečit spotřebiteli garance při insolventnosti či úpadku cestovní kanceláře.

Směrnice vychází z potřeby stanovit minimum společných pravidel souborných služeb v průmyslu cestovního ruchu v členských státech. Dále vychází z rozdílů v pravidlech ochrany spotřebitele a možnosti přijmout nebo si podržet přísnější opatření na ochranu spotřebitele. Konkrétně se jedná především o obligatorní náležitosti cestovní smlouvy, dále o refundaci zaplacených a neposkytnutých služeb a repatriaci klientů. Implementace této směrnice v ČR vyústila v přijetí zákona č. 159/99 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, který nabyl účinnosti 1. říjnem 2000.

Další významnou směrnicí, dotýkající se činnosti především průvodců, je obecná Směrnice 199/42/EC ze 7.6.1999, která sjednocuje požadavky na uznávání kvalifikace a jež doplňuje směrnice vytvářející generální systém uznávající odborné vzdělání (89/48/EEC a 92/51/EEC). Základem všeobecného systému uznávání odborné kvalifikace je to, že pokud někdo dosáhl potřebné odborné kvalifikace k výkonu profese v jednom členském státě, dává mu to právo usilovat o výkon té samé profese v jiném členském státě EU. Některé profese jsou však pokryty speciálními směrnicemi – zdravotnické profese, architekti apod. Každý členský stát má přitom volnost k regulaci či neregulaci profesí v rámci své územní působnosti.

V současné podobě náš Živnostenský zákon nezná dvojí systém podnikání tak, jak je upraven v rámci jednotného trhu EU a jehož principy vycházejí zejména z čl. 52 a 59 Římských dohod. Uvedené články rozlišují podnikání trvalé, kontinuální, průběžné a podnikání spojené s volným pohybem služeb, kde je zaručeno stejné zacházení a stejná práva pro tuzemské a zahraniční osoby. Ze systému generálního uznávání odborného vzdělávání však existují výjimky, např. pro oblast průvodcovských služeb. To, zda bude turistický průvodce předmětem uznávací procedury zavedené Všeobecným systémem v jiném členském státě, než ve kterém byl vyškolen, závisí na tom, je – li tato činnost členským státem regulována.

Praxe posledního období ukázala potřebu upravit formou zákona některé oblasti cestovního ruchu a návrh tohoto zákona s pracovním názvem “Zákon o podpoře cestovního ruchu” připraví odbor koncepce cestovního ruchu MMR.

Česká republika a Evropská unie, programy a fondy

Úlohou státu bude rovněž v oblasti cestovního ruchu – a to jak v předvstupní, tak v členské fázi - vytvářet obecné, zejména legislativně právní podmínky pro činnost svoji a činnost fyzických a právních subjektů. Dále bude stát především spoluvytvářet podmínky pro přístup k získání finančních prostředků z tzv. předvstupních fondů (PHARE, částečně program SAPARD pro venkovskou turistiku) – viz kap. 3.2.

Po vstupu ČR do EU se bude jednat o možnosti přístupu k tzv. strukturálním fondům, které má Evropská unie k dispozici čtyři. Strukturální fondy jsou jedním ze základů evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti, která se zaměřuje na snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů. Tato pomoc může být ročně v objemu nejvýše 4% HDP, což činí cca 90 mld. Kč. Pro rozvoj cestovního ruchu připadají v úvahu např. Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) – podpora malého a středního podnikání, zlepšování infrastruktury, prosazování produktivních investic a pokračování místního rozvoje a Evropský sociální fond (ESF) – aktualizace a modernizace dovedností pracovní síly a pěstování podnikatelské iniciativy.

Priority, na které bude ČR takto žádat prostředky, jsou obsaženy v Národním rozvojovém programu – podpora cestovního ruchu a lázeňství v něm představuje jednu ze šesti prioritních os. Všechny prostředky jsou vydávány v rámci principu programování, tzn. musí být podloženy v programovém dokumentu. Základním dokumentem, který vzniká na podkladě NRP a obsahuje a rozpracovává priority a opatření (viz kap. 3.1.) je Sektorový operační program Cestovního ruchu a lázeňství (SOP).

Cestovní ruch v regionech

Cestovní ruch je svou vázaností na regionální podmínky významným faktorem při zvyšování všestranné úrovně regionálního rozvoje. V současné etapě je zřejmé, že se vyčerpaly zdroje pro extenzivní rozvoj cestovního ruchu a jeho potenciál spontánního růstu - klesají nebo stagnují hodnotové ukazatele vývoje CR. Zároveň ekonomický rozvoj se v některých oblastech – ostravský region a střední Morava, jihovýchodní region (Českomoravská Vysočina, v severních a jihovýchodních Čechách a na Šumavě) – dostal po roce 1989 v důsledku restrukturalizace a privatizace do velkých problémů. Negativně se rovněž projevuje pomalá adaptace regionálních a samosprávních orgánů a dále rozpad informačních toků.

Pro komplexní rozvoj, především výše uvedených regionů, bude souběžně s realizací priorit a opatření obsažených v regionálních operačních plánech realizačním nástrojem naplnění všech priorit a opatření uvedených v kap. 3.1., dále pak opatření 3.2. – Podpora tvorby moderních regionálních produktů cestovního ruchu.

Významným prvkem státní podpory cestovního ruchu bude zejména metodická, informační a propagační činnost České centrály cestovního ruchu.

Česká centrála cestovního ruchu v současné době hledá – po zavedení krajů – novou podobu svých regionálních spolupracovníků, kteří budou hlavními prostředníky mezi MMR, ČCCR a kraji.

Nové produkty cestovního ruchu

Jedním z vůdčích principů dalšího rozvoje cestovního ruchu a potažmo regionů bude vytváření atraktivní nabídky klientům ve formě nových, ucelených produktů cestovního ruchu.

Pro vytváření takovýchto produktů má Česká republika výhodné podmínky. Jedná se především o venkovskou turistiku (ve formách agroturistiky, ekoturistiky, hipoturistiky a pod.) a dále o aktivity s turistikou, resp. cykloturistikou spojené – poznávání kulturního a technického dědictví, tradičních činností - vinařství, pivovarnictví apod. Dalšími oblastmi s velkým růstovým potenciálem jsou incentivní, kongresová a církevní turistika.

V souladu s prioritami a opatřeními uvedenými v kapitole 3.1. bude státní politika podpory cestovního ruchu zaměřená na podporu vytváření nových, kompletních produktů cestovního ruchu jak z hlediska materiálně technického, tak informačního, dále z hlediska lidských zdrojů a z hlediska marketingového.